

۶۰سال قبل بود که با ورود طب مدرن به ایران، طب سنتی با قدمت چند هزار ساله ممنوع شد. این نخستین تقابل طب سنتی و طب مدرن در کشورمان بود که موجب شد تا طب سنتی با نگاه پیشگیرانه و مداخله حداقلی‌اش برای ۶۰ سال به محاق برود اما ناتوانی طب مدرن و اطباء این طب در درمان بسیاری از بیماری‌ها موجب شد تا مردم رفته رفته به سمت و سوی طب سنتی گرایش پیدا کنند. هر چند در طول ۶۰سال انزوای طب سنتی بودند طبیبانی که اسرار این طب را سینه به سینه منتقل می کردند و این میراث ارزشمند آبا و اجدادی‌مان را حفظ کردند. با تمام اینها اقبال مردم به طب سنتی باعث ظهور فرصت‌طلبانی شد که در پوشش طب سنتی و به نام درمان بیماری‌ها و بیمارمان به دنبال خالی کردن جیب مردم بودند اما طب سنتی در تمام دنیا جایگاه خود را پیدا کرده است و روش‌ها، داروها و درمان‌های این طب در بسیاری از کشورهای اروپایی هم کاربرد دارد. این شد که ساختار بهداشت و درمان کشورمان هم به این نتیجه رسیدند که طب سنتی باید به ساختار بهداشت و درمان کشور بازگردد اما برای اجتناب از آسیب‌ها و به‌روزرسانی این طب و آشنی دادن طب مدرن با طب سنتی، این طب وارد آموزش‌های دوره تخصصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شد و از سال ۱۳۸۴ پزشکان عمومی‌برای شرکت در دوره تخصص طب سنتی راهی دانشگاه‌های پزشکی شدند. تعداد پزشکان متخصص طب سنتی فارغ‌التحصیل شده از این دانشگاه‌ها اما آنچنان نیست که بتواند پاسخگوی نیاز مردم باشد. همین خلأهم موجب شده تا از انتشار گوناگون جامعه و با عناوینی همچون «طب اسلامی» وارد حوزه طب سنتی شوند. آن‌طور که احمد کریمی متخصص طب سنتی ایرانی می‌گوید در حال حاضر ۱۰ هزار روحانی از حوزه‌های علمیه بیرون آمدند و در قامت طبیب طب اسلامی مشغول طبابت هستند؛ موضوعی که هم به اسلام ضربه زده و هم به طب سنتی ایرانی. حالا از خود حوزوها چهارهائی همچون آیت‌الله مکارم شیرازی و آیت‌الله توری‌همدانی به مبارز با «طب اسلامی» برخاسته‌اند تا اشتباهات طبابت را از گردن روحانیت و اسلام بردارند. آنچه در ادامه می‌آید حاصل گفت‌وگوی ما با این پزشک متخصص طب سنتی است.



آقای دکتر تقابل خاصی میان طب مدرن و طب سنتی وجود دارد. شما ریشه‌های این تقابل را در چه می‌بینید؟

در حال حاضر شرایط خیلی بهتر شده است و دیگر تقابل گذشته وجود ندارد. در دوره تخصص طب سنتی برای پایان‌نامه باید یک استاد راهنمای طب مدرن و یک استاد راهنمای طب سنتی داشته باشیم و بسیاری از اساتید طب مدرن که ما با آنها پایان‌نامه می‌گیریم طب سنتی را پذیرفته‌اند هر چند برخی از آنها هنوز گارد می‌گیرند اما اوضاع نسبت به ۱۰ سال پیش خیلی بهتر شده است.

آموزش آکادمیک طب سنتی چند سالی است که وارد آموزش‌های وزارت بهداشت شده است. آیا تعداد فارغ‌التحصیلان این رشته به تعداد مراکزی که هم‌اکنون شاهدیم خدمات طب سنتی ارائه می‌کنند، هست یا خیر؟ و این همه به مرکز خدماتی پزشکان متخصص طب سنتی هستند یا همین افرادی هستند که آموزش‌های کوتاه‌مدت دیده‌اند و برای خودشان مطب راه انداخته‌اند؟

تخصص طب سنتی از سال ۸۶ وارد آموزش‌های وزارت بهداشت شده و تاکنون حدود ۳۰۰ نفر در این رشته فارغ‌التحصیل شده‌اند که این عدد برای کل کشور بسیار کم است و از این تعداد گروهی هم در گیر هیئت علمی هستند و تعداد افرادی که از آن مشغول طبابت هستند خیلی کم است و حدود ۱۰۰ تاد و خرده‌ای نفر است، البته بعضی افراد هم هستند که با آموزش‌های دو هفته‌ای وارد حوزه طبابت در طب سنتی شده‌اند!

دو هفته‌ای؟! مگر می‌شود با دو هفته آموزش طبابت کرد؟ شاید یکی از دلایل تقابل طب سنتی و طب مدرن که به بیمه نشدن خدمات طب سنتی هم منجر شده شیدادانی است که تحت عنوان طب سنتی فعالیت می‌کنند و گاهی وقت‌ها تجویزها و درمان‌هایشان عوارض جبران‌ناپذیری به دنبال داشته است.

بزرگ‌ترین مشکل ما در حوزه طب سنتی جعلی‌ها هستند. طب اسلامی، طب سنتی‌هایی که دو هفته درس خوانده‌اند به‌طور مثال من پزشک هستم و داروی یک فرد دیبانی را قطع نمی‌کنم حتی خیلی از پزشکان متخصص هم نمی‌دانند ما هم پزشک هستیم و مهر ما از نظام پزشکی صادر می‌شود. به رسمیت شناخته شدن طب سنتی به عنوان شاخه‌ای از پزشکی زمان می‌برد.

گاهی از طب سنتی به عنوان طب مکمل یاد می‌شود. آیا طب سنتی، ابزارها و روش‌هایش به عنوان مکملی برای طب مدرن است یا خودش می‌تواند به‌طور مستقل در حوزه تشخیص و درمان به کار گرفته شود؟

طب سنتی طبعی مستقل است. شاید طب سوزنی را بتوان مکمل دانست اما طب سنتی برای خودش ایده دارد و راه و روش و درمان‌هایش فرق می‌کند. نمی‌گویم طب سنتی از طب مدرن بی‌نیاز است اما خیلی وقت‌ها می‌توان مستقل و جلوتر از طب مدرن کارهای درمانی را انجام داد. به‌طور مثال در کبد چرب طب رایج درمانی ندارد، اما طب سنتی می‌تواند این عارضه را به‌طور کامل درمان کند. برای تشخیص، سونوگرافی و آزمایشات این بیماری ما از طب مدرن کمک می‌گیریم. ما خودمان را از علم روز محروم نمی‌کنیم همچنان شربت درآورده‌اند و تجویز می‌شود و از روش‌های مدرن‌تری استفاده می‌شود تا سازمان غذا و دارو هم داروهای ما را مورد تأیید قرار دهد و استانداردهای بیشتری داشته باشد.

یکی از مشکلاتی که در مسیر طب سنتی قرار دارد بحث بیمه خدمات طب سنتی است. چرا بیمه‌ها زیر بار پوشش خدمات طب سنتی نمی‌روند؟

بله ما مشکل بیمه داریم. متأسفانه بیمه‌های تکمیلی هنوز خدمات طب سنتی را قبول نکرده‌اند. بیمه‌های پایه هم

گفت‌وگو

زهرا چپدری



دلیل مخالفت مراجع تقلید با طب اسلامی

«طب اسلامی» ۱۵ هزار روحانی را از حوزه جدا کرد!

حد و مرزهای جالب طب اصیل ایرانی و علت کمای ۶۰ ساله این علم عالم‌گیر را در گفت‌وگوی «جوان» با پزشک متخصص طب سنتی بخوانید

همین‌طور، تنها بخشی از طب سنتی که پوشش بیمه‌ای دارد ویزیت پزشکان است اما به دلیل مشکلات موجود پزشکان هم‌انگیزه لازم را برای قرارداد با بیمه‌ها ندارند. در حیط خدمات اما باوجودی که وزیر سابق بهداشت دستور داده بود که این خدمات زیر چتر بیمه دربیایند و برآورد هزینه‌ها هم نشان می‌داد تنها حدود ۲ میلیارد تومان در سال بودجه این خدمات می‌شود بیمه‌ها هم باز نرفتند.

خدمات معمول طب سنتی چه چیزهایی هستند؟

حجامت، فصد، زالودرمانی و ماساژ؛ اینها خدماتی هستند که به‌عمل یداوی معروف هستند و انجام می‌شود. **با توجه به عدم پوشش بیمه‌ای در حال حاضر هزینه‌های چنین خدماتی چگونه است؟**

هزینه‌های طب سنتی بالا نیست. به‌طور مثال عمل جراحی تونل کارپ حدود ۳ تا ۴ میلیون تومان هزینه دارد و همین عارضه با زالودرمانی با هزینه‌ای ۷۰۰ هزار تومان درمان می‌شود. آنچاچون بیمه هزینه‌اش را می‌دهد بیمار با ۲۰۰ هزار تومان درمان می‌شود، اما در اینجا به دلیل عدم حمایت بیمه‌ها بیمار باید این ۷۰۰ هزار تومان را از جیب خودش بپردازد. به همین خاطر برای بیمار هزینه گران‌تر تمام می‌شود اما در عمل هزینه طب سنتی بسیار ارزان‌تر از طب رایج است.

بیمه نشدن طب سنتی به دلیل تقابل طب سنتی و مدرن است؟

نه بحث تقابل نیست، بیمه‌ها ترجیح می‌دهند خدمت جدیدی را تحت پوشش نگیرند.

خب این‌طور که شما می‌گویید هزینه‌های بیمه‌ها هم با پوشش بیمه‌ای خدمات طب سنتی به‌طور کلی پایین‌تر می‌آید.

بله ولی بیمه‌ها باید این را درک کنند، اما متأسفانه هنوز این اتفاق نیفتاده است. در سیستم بیمه‌ای ما چون براساس نظام نیست ما چنین مشکلاتی را داریم. در تمام دنیا حتی طب مکمل را بیمه کردند چون محاسبه می‌کنند و می‌بینند این مسئله به نفعشان است. البته شاید یکی از نگرانی‌های بیمه‌ها برای عدم پوشش خدمات طب سنتی هم این باشد که می‌بینند اگر وارد این حوزه شوند کم‌کم باید داروهای ما را هم تحت پوشش قرار دهند و این روند ادامه‌دار خواهد بود.

شاید عدم‌باور به اثر بخشی در مان‌های طب سنتی بیمه‌ها را از پوشش این خدمات



اضافه کردن پسوند اسلام به طب سنتی به اسلام ضربه می‌زند. رهبری هم هیچ‌جا طب اسلامی نگفته‌اند و در ابلاغیه‌شان طب سنتی ایرانی ذکر شده است. همین مسئله موجب شده تا در حال حاضر حدود ۱۰ درصد طلاب از حوزه خارج شده‌اند و مشغول ارائه در مان‌های طب سنتی هستند. نزدیک ۱۵۰ هزار روحانی در کل کشور داریم که ۱۵ هزار نفر از آنها در حوزه طب سنتی شاغل شده‌اند

طب رایج بسیار سخت‌است برای همین شما حتی اگر سامخوردگی داشته باشید به سراغ پزشک می‌روید تا برایتان دارو تجویز کند اما درباره طب سنتی تصویری شکل گرفته که این طب خیلی راحت است. این در حالی‌است که طب سنتی بسیار سخت‌تر از طب رایج است. در طب سنتی باید برای هر فردی یک داروی خاص و ویژه تجویز کنید و همین مسئله کار را خیلی سخت می‌کند. در حالی که در طب رایج تعداد محدودی دارو برای هر بیماری وجود دارد و پزشک از بین این چند دارو یکی را انتخاب می‌کند؛ در طب سنتی صدها دارو وجود دارد و پزشک بر مبنای مزاج فرد برایش داروها را تجویز می‌کند. همین نگاه ساده‌انگانه به طب سنتی هم باعث شده تا کلاس‌های آموزش طب سنتی با مدارک غیر معتبر شکل بگیرد، تنها مدرک معتبر در زمینه طب سنتی مدرک وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است، اما مردم به دلیل ناآگاهی در این کلاس‌های یک ماهه، دو ماهه یا دو هفته‌ای شرکت می‌کنند و فکر می‌کنند با این دوره‌های کوتاه‌مدت متخصص طب سنتی شده‌اند. بنابراین یکی از بزرگ‌ترین کارهایی که می‌تواند برای کمک به گسترش طب سنتی و بازگشت اعتماد این شاخه از پزشکی شود ممنوعیت برگزاری چنین کلاس‌هایی است.

اما من دیدم که جهاد دانشگاهی هم در این زمینه آموزش‌هایی را برگزار می‌کند، آیا آموزش‌های آنها هم اعتبار ندارد؟

بله، جهاد دانشگاهی آموزش‌هایی دارد اما در زیر مدرک آموزش‌اش می‌نوسد این مدرک برای درمان اعتبار ندارد. از سوی دیگر جهاد دانشگاهی



گم‌شود؟

متخصص باشد و عواقب کار سنجیده شود. اینکه برای چه کسی می‌توان زالو استفاده کرد، زالو را کجا بنوازیم، چه تعدادی و چه زمانی همه اینها نکاتی است که موجب می‌شود تا این شیوه درمان طب سنتی اثربخش باشد. طبق قانون فقط متخصص طب سنتی می‌تواند زالو ببندازد.

۶۰سال فاصله و توقف طب سنتی آیا موجب نشده تا منابع این شاخه از علم گم‌شود؟

ما ۱۸ هزار منبع طب سنتی را پیدا کرده‌ایم. مرحوم اصفهانی کارهای تحقیقاتی زیادی را در این حوزه انجام داده‌اند. از این ۱۸ هزار منبع ۶ هزار منبع مجدداً رونویسی شده و ما مشکلی در حوزه منابع طب سنتی نداریم.

دلیل توقف ۶۰ساله طب سنتی چه بود؟

رضاشاه بعد از ممنوع اعلام کرد اما بعدها محمدرضا شاه بیمار شد و نزدیک بود بمیرد که به آنها می‌گویند در یکی از روستاهای طالقان فردی است که در مان طب سنتی انجام می‌دهد و این فرد می‌تواند محمدرضا را درمان کند. بعد از آن کمی طب سنتی آزاد می‌شود، اما به دلیل فراگیری طب رایج، مردم هم از طب سنتی دور شده بودند اما حالا با بازگشت اروپاییان و کشورهای غربی به طب سنتی این اقبال در ایران هم به طب سنتی افزایش یافته است.

چقدر در کشورهای دیگر از طب سنتی ایران استفاده می‌شود؟ به نظر می‌رسد طب سنتی چینی و هندی در سایر کشورهایشان خفته باشد.

طب هندی همان طب ایرانی است به نام یونانی مدیسین و پایه‌هایش همان طب ایرانی است. با این تفاوت که آنها این ۶۰ سال را متوقف نشدند. طب سنتی ایرانی با طب چینی یک تفاوت‌هایی دارد اما اصول طب آنها هم بر پایه مزاج است. بنابراین خیلی از پایه‌های طب سنتی در جهان همان طب سنتی ایرانی است.

بیشتر آموزش «حفظ‌الصحه» را برگزار می‌کند یعنی چه کار کنید تا سالم بمانید و این با درمان طب سنتی بسیار متفاوت است. بنابراین همان گونه که کلاس‌ها متولی ندارد برای جلوگیری از برگزاری این کلاس‌ها هم متولی وجود ندارد.

در فضای مجازی هم کانال‌های متعددی وجود دارد که به نام طب سنتی فعالیت‌های درمانی و اقتصادی دارند. اعتبار این کانال‌ها و صفحات چقدر زیر سؤال است؟

فضای مجازی ما که باز است. در حال حاضر در فضای مجازی به نام برخی از اساتید بزرگ کانال و صفحاتی وجود دارد و کسی بر اینها نظارت ندارد. به همین خاطر هم منبع درآمد خوبی برای افراد شده که به صورت زیرزمینی طبابت می‌کنند و دستورات عجیب و غریب آنها مشکلات بسیاری را برای مردم به وجود می‌آورد.

یکی از این توصیه‌ها هم مصرف نمک دریاست. آیا واقعاً نمک دریا بهتر از نمک‌های پدیدار رایج است؟

ما منابع داریم و اگر بخواهیم خاصیت یا ضرر چیزی را بگوییم باید به این منابع مراجعه کنیم. در منابع طب سنتی آنچنان تعریفی از نمک دریانده است. بهترین نمک، نمک سنگ است. نمک‌های دریایی که هم‌اکنون عرضه می‌شود هم اغلب نمک دریایی اصل نیست و با توجه به آلودگی‌های دریا اگر هم باشد چندان توصیه نمی‌شود.

پس شما هم نمک‌های پدیدار موجود در بازار را توصیه می‌کنید؟

یکی از مشکلات ما همین نمک پیدار است. دوز بالای یدی که در این نمک‌ها استفاده می‌شود موجب شده تا اگر در گذشته گوشت داشتیم حالا با کم‌کاری تیروئید مواجه شویم. در دنیا هم دارند دوز یدی که به نمک زده می‌شود را کاهش می‌دهند. در طب سنتی هم ید به عنوان سموم شناخته می‌شود.



هزینه‌های طب سنتی بالا نیست. به‌طور مثال عمل جراحی تونل کارپ حدود ۳ تا ۴ میلیون تومان هزینه دارد و همین عارضه با زالودرمانی با هزینه‌ای ۷۰۰ هزار تومانی درمان می‌شود. آنجا چون بیمه هزینه‌اش را می‌دهد بیمار با ۲۰۰ هزار تومان درمان می‌شود، اما در اینجا به دلیل عدم حمایت بیمه‌ها بیمار باید این ۷۰۰ هزار تومان را از جیب خودش بپردازد. به همین خاطر برای بیمار هزینه گران‌تر تمام می‌شود

زهرا چپدری جوان